

DOMOLJUB

Izhaja sveder vsak prvi
in tretji četrtek meseca.
Ako je ta dan praznik,
izide dan poprej. Cena
mu je 80 kr. na leto.
Inserati se sprejemajo in
plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu

v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo:
Uredništvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Semeniške ulice
št. 3. Naročnina in inserati
pri: Upravištvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitar-
jeve ulice št. 3.

Štev. 15.

V Ljubljani, dné 30. julija 1903.

Leto XVI.

Nagrobnica Leonu XIII.

Na nebu luč je svetla ugasnila,
ki svetu v temi zmot svetila je,
vodnica zvezda nam je zatonila,
ki ladjo sred valov vodila je;
odplul je duh velikega Leona
tje gori, kjer ga čaka večna krona.

Ni dolgo še . . . Tje doli vrele
so trume tisočere v večni Rim,
poklonit srea svoja so želele,
združiti se z Očetom slavljenim,
med klici drugimi i: Slava, slava!
iz vrst donelo je sinov Triglava.

Kot duh visoko plaval si nad nami,
s tresočo blagoslavljal nas rokó,
vse rad objel bi s svojimi rokami
in vsakemu pogledal rad v okó;
vsaj vsi smo bili Tvoji vdani sini,
neznani — a do Tebe vsi edini!

In zopet zdaj podoba ta vesela
kot sén krasan mi stopa pred oči,
ko roka Tvoja je odrevenela,
in duh v telesu šibkem ne živi;
vsa zemlja Te v življenju je ljubila,
v ljubezni se ob smrti spetsklenila.

Telo slabotna bila je posoda,
v kateri duh je bival **velikan**,
ta slovel do poslednjega je roda,
priklanjal se mu je celo — pagan,
ta duh slabotno je telo oživel,
premagal ga, ko Ti si že osivel.

Umetnost lepa, znanstvo, sveta **veda**,
te hčerke uma bile Tvoja last,
umetnosti podala je beseda
iz Tvojih ustnic čast in prosto rast,
napredka duh je vsega Te prešinjál,
lepo si z vedo vero v eno strinjal.

Ljubitelj bil si svete **poezije**,
v njo vlival radost svojo si, gorjé,
na liri tej si vzbujal melodije,
ko vtripalo že skoro je srcé.
Muz velikani iz nekdanjih časov
ne sramovali bi se Tvojih glasov.

Bil delavec **duha** si nepokojen
za blagor svete cerkve ves goreč,
počitka dan ni Tebi bil usojen,
utrujen želel dela si še več;
življenja luč že skoro je vgasnila,
ko se od dela roka je ločila.

Kaj delo **rok** je delaveca = trpina,
vprašanje to najbolj si razumel,
da rešil bi Adamovega sina,
čuteče si za njega se ogrel,
zato bo Tebe delavec proslavljal,
kot svojega buditelja pozdravljal.

Rodovi vsi so z upom zrlí ná-Te,
Ti ljubil zlasti si **slovanski** rod,
rad srčno združene bi videl brate,
ki jih učila sta Ciril-Metod; [nov,
dokler ne bode združen rod miljo-
bo živel med Slovani duh Leonov!

Kar zemlja nosi kronanil glavarjev,
Ti **najmogočnejši** si bil vladar,
ne meč, sijaj ne kraljev in cesarjev
upognil Ti poguma ni nikdar;
častili Tvoj so prestol — svečenika,
za svét vprašali Tebe so — jetnika!

A — luč ta svetla zdaj je ugasnila,
ki svetu v temi zmot svetila je,
vodnica zvezda nam je zatonila,
ki ladjo sred valov vodila je . . .
Ne zabi cerkve svete duh Leona
tam gori, kjer Te diči večna krona!

Ivan Baloh.

Bolezen in smrt sv. očeta.

Poročilo o bolezni sv. očeta smo zadnjič končali s tem, da smo omenili veliko nevarnost, v kateri so se nahajali sv. oče, in da ni bilo upati rešitve. Sicer se je potem še obrnilo na bolje, toda bilo je le zadnje zaplapolanje ugašajočega ognja; en teden pozneje, v torek dne 20. julija, smodobili iz Rima pretresujočo vest: **sv. očeta ni več!** Zatisnili so svoje oko istega dne popoldne, ob 4. uri in 4. minuti. Luč na nebu je torej ugasnila, roka, ki je vodila več kot četrto stoletja čolna sv. Petra, je otrpnila, velikega Leona ni več!

Gotovo bo zanimalo čitatelje „Domoljubove“, ako nadaljujemo s popisom, kako

se je bolezen zadnje dni razvila in kako so bili zadnji trenutki sv. očeta.

Čudovit boj 93. letnega starčka s smrtjo.

Kakor smo poročali, je bilo v torek 14. julija sv. očetu tako slabo, da so v najkrajšem času pričakovali smrti. Začel jih je zapuščati spomin; večkrat so poklicali zdravnika, ali slugo, potem se pa niso več spomnili, kaj so hoteli. Ravno tak položaj je bil v sredo; ledvice niso skoro nič več delovale, tudi hrane niso skoro nič uživali, na nogah so se jele kazati otekline, vsako uro so pričakovali smrti.

Vendar zavesti niso izgubili; dr. Lapponiju so rekli: „Jaz sem že več dni skoro v večnosti, preživel sem se. Ostane mi tolažba, kaka bo o meni sodba zgodovine: vestnosti in zvestobe mi nihče ne bo mogel odrekati. Vse moje misli so bile od začetka do konca posvečene sreči in moči sv. cerkve.“ — Tudi v četrtek zjutraj se nevarni položaj ni izpremenil; popoldne pa so se jela kazati znamenja zboljšanja in novo upanje je navdalo zdravnike. V petek in soboto je to zboljšanje napredovalo tako, da so nekateri izražali celo nado popolnega ozdravljenja. Spanje je bilo boljše, tekočina v oprsju se je zmanjšala. Ko je ruski car zvedel, da je sv. očetu nekoliko bolje, je poslal brzojavko, v kateri v svojem imenu carice izraža željo, da bi sv. oče ozdraveli; sv. oče so bili te brzojavke zelo veseli. Počutili so se tako dobro, da so želeli biti pri sv. maši v hišni kapeli. To se sicer ni zgodilo, vendar se je sv. maša brala v bolniški sobi. Nek odličen vatikanski dostojanstvenik je bil mnenja, da bodo sv. oče sedanjo bolezen prestali, vendar prvotne bolečine ne bodo popolnoma izginile. Celo dr. Lapponi je dejal kardinalom: „Eminence, zdravniki ne vemo več, kaj naj zapišemo, ker vsak drug bolnik bi bil že davno podlegel.“ —

Življenje ugaša.

Kmalu pa se je pokazalo, da je bilo zboljšanje le zadnji pojav čudovitih telesnih sil sv. očeta. V noči od sobote na nedeljo so nakrat začele te moči silno hitro pešati. To celo noč je vse bedelo v Vatikanu; noč je bila popolnoma brez spanja in jako nemirna. V nedeljo zjutraj sta bila veliki penitencijar kardinal Vanutelli in kardinal kamerlengo Oreglia poklicana v Vatikan. Prvi mora biti navzoč ob papeževi smrti, da podeli zadnjo odvezo, drugi pa po smrti papeževi sprejme v roke vodstvo sv. cerkve. Zvečer smo dobili vest, da papež umirajo in da so vsi kardinali zbrani okoli smrtne postelje. Po noči in v pondeljek zjutraj je bilo vedno slabše. Ob 9. in 11. uri je bilo tako hudo, da so mislili, da vsak hip umirajo. V cerkvi sv. Petra se je izpostavilo Najsvetejše.

Zadnji utrinki.

V pondeljek zjutraj okoli 11. ure je stopil kardinal Vanutelli v bolniško sobo in je vpričo vseh kardinalov podelil sv. očetu zadnjo odvezo. Za trenotek so sv. oče dobili zavest, spoznali zdravnike ter jim rekli: „To pot niste mogli premagati smrti.“ Nekaj hipov pred 12. uro so izpregovorili kardinalom naslednje besede: „Težka je naloga, ki vas čaka. Položaj sv. cerkve postaja vedno težavnejši. Priporočam vam cerkev.“ Nato so nekoliko

dvignili roko in rekli: „To je moje zadnje slovo; molite zame!“

Smrt.

Ob 2. uri popoldne je smrtna bledest prešinila obraz sv. očeta; kardinali so klečč okoli postelje začeli moliti molitve za umirajoče. Ob 3. uri se je glava nagnila na stran in zdravniki so dali znamenje, da se bližajo zadnji trenutki. In kmalu nato — ura je kazala štiri minute čez štiri — so sv. oče med molitvami mirno v Gospodu zaspali. Pravijo, da so bile njihove zadnje besede: „Pozdrav, dobremu cesarju!“ in besedica: Karpineto. Doktor Lapponi je položil roko na srce sv. očeta in skoro nato naznanil, da velikega Leona XIII. ni več med živimi. Zatisnil mu je oči in mu prekrižal roke na prsih. Nato so zaporedoma šli mimo mrtvega svetega očeta kardinali, sorodniki in več drugih odličnih oseb ter so jim poljubljali roko. Vsi so bili globoko ginjeni.

Kardinal komornik proglasi smrt.

Ob 4. uri 30 minut se je kardinal Oreglia podal v spremstvu proti sobi, kjer je ležalo mrtvo truplo sv. očeta. Pred sobo je trikrat na vrata potrkal in trikrat poklical sv. očeta po njegovem krstnem imenu: „Joahim!“ Nobenega odgovora. Končno se odpró vrata, kardinal stopi s spremstvom v sobo in vsi pokleknejo. Nato se kardinal približa mrtvemu truplu sv. očeta ter s srebrnim kladivom trikrat rahlo potrka na mrzlo čelo, zopet glasno kliče njegovo ime. S tem naznani, da se je z lastnimi očmi prepričal o smrti papeževi.

Dogodki takoj po smrti.

Ko je bila proglašena smrt, so sv. očeta oblekli v belo sutano in bele čevlje ter jih položili zopet na posteljo, katero so prevlekli z rdečim damastom. Nato je neslo osem nosačev, spremljanih od bakljonoscev in gardistov, posteljo s truplom sv. očeta v prestolno dvorano, v kateri je počival tudi Pij IX. Ob truplu so postavili na vsako stran štiri goreče sveče, dva nobelgardista pa sta s povešenima sabljama stala na straži. Vrata papeževih sob so zapečatili in postavili prednje straže; načelnik nobelgarde je zaprl tudi velika bronasta vrata, ki vodijo v Vatikan. Kardinal komornik Oreglia je zavzel posest Vatikana, švicarske garde so mu skazale vladarske časti in so ga v slovesnem sprevedu spremljale v njegovo stanovanje. V cerkvi sv. Petra pa se je oglasil veliki zvon ter naznanil večnemu mestu smrt papežev. Takoj nato so se oglasili zvonovi po vseh rimskih cerkvah in zvonili skozi celo uro.

Kak utis je napravila smrt sv. očeta v Rimu.

Dasiravno je bilo vse pripravljeno na smrt sv. očeta, je vendar vest, da so res umrli, povsodi napravila globok utis in provzročila veliko žalost. Proti večeru je bil na trgu sv. Petra velikansk naval občinstva; vsi koncerti so bili odpovedani, gledališča zaprta; z velike večine hiš so se razobesile črne zastave. Iz vseh krajev Italije so prihajali izrazi največjega sožalja.

Vsa Evropa, ves svet žaluje.

Nemogoče nam je popisati, kak utis je napravila smrt sv. očeta po vsem svetu, ne samo pri katoličanih, temveč pri vseh omikanih ljudeh. Kdo bi mogel naštetati sožalne izjave kronarjev, glav, visokih dostojanstvenikov, državnih zborov, mestnih zastopov itd. Omenjamo le, da je bil med vladarji prvi avstrijski cesar Franc Jožef I., med mesti Dunaj s svojim vrlim županom dr. Luegerjem. Tem se je v teku zadnjih dni pridružilo na tisoče drugih, ki v toplih besedah izražajo svoje sožalje nad bridko izgubo. Med temi omenjamo ono ljubljanskega knezoškofa v imenu ljubljanske škofije in dr. Šusteršiča v imenu katoliško-narodne stranke.

Ljubljana v žalosti.

V Ljubljani je posebna izdaja „Slovenca“ ob polu 8. uri zvečer prinesla žalostno vest. Globoka žalost je legla na mesto. Ob polu 9. uri zvečer je tužno zapel veliki zvon stolnice sv. Nikolaja, kateremu so se odzvali zvonovi ostalih ljubljanskih cerkv. Kamorkoli si stopil, povsod so ljudje govorili samo o Leonu XIII., njegovi plemenitosti in skrbi za blagor sv. cerkve. Ti trenotki žalosti so pričali, kako iskreno udano je ljubljansko prebivalstvo sveti cerkvi. Naslednje dni pa so bile po ljubljanskih cerkvah slovesne črne sv. maše za visokega pokojnika, katerih so se udeležili najvišji dostojanstveniki in veliko občinstva.

Maziljenje trupla.

V torek 22. julija popoldne je dr. Lapponi, kateremu so pomagali štirje zdravniki, mazilil truplo sv. očeta. Maziljenje se je dobro posrečilo. Drob je bil shranjen v veliko kristalno vazo, ki se je zaprla in zapečatila in bila potem prenešana v podzemlje vatikanske bazilike in tu postavljena poleg one, v kateri se hrani drob Pija IX. Srce pa je bilo dejano v drugo posodo, ki se je postavila v kapelo svetega Vincencija in Anastazija, odkoder se prenese v cerkev ob desni strani altarja.

Prenos trupla sv. očeta v cerkev svetega Petra.

V sredo (23. jul.) zvečer so slovesno prenesli truplo sv. očeta iz prestolne dvorane v cerkev svetega Petra. Truplo so oblekli v pontifikalno (škofovsko) obleko. Na roke so dejali bele rokavice, na srednji prst dragocen prstan, na noge rdeče sandale, na glavo srebrno mitro, v roke križ. Spreveda se je udeležila vsa duhovščina cerkve sv. Petra, vsi kardinali, nobelgarda in švicarji; osem kanonikov je držalo robove mrtvaškega prta. V cerkvi se je postavilo truplo v kapelo Najsvetejšega zakramenta, kjer je ležalo za omrežjem odgrneno.

Sv. oče na mrtvaškem odru v cerkvi sv. Petra.

Naval občinstva v cerkev sv. Petra k mrtvaškemu odru je bil velikansk. Vojaški oddelek 2000 mož je moral skrbeti za red. Le skozi vojaške špalirje je bil dovoljen dohod in odhod občinstva. V teku enega samega dneva je prišlo pokropit svetega očeta več kot 40.000 ljudi. Vsak dan so se opravljale v cerkvi sv. Petra slovesne črne maše za svetega očeta.

Sv. oče pokopani.

Tri dni je ležalo truplo sv. očeta na mrtvaškem odru v kapeli Najsvetejšega zakramenta. V soboto dne 25. julija pa se je preneslo v nasprotno korno kapelo. Tu je bila že pripravljena krsta iz cipresnega lesa, katero je vikar cerkve sv. Petra blagoslovil, da postane zadnje bivališče zemeljskih ostankov Leona XIII. V to krsto so položili truplo v papeški obleki, v kateri je ležalo na mrtvaškem odru. Po obrazu in po rokah so ga pokrili z belim prtom, k nogam rajnika so položili rudeč žametast mošnjiček, v katerem so zopet trije mošnjički enake barve. V prvem je toliko zlatih, v drugem srebrnih in v tretjem bakrenih novčičev, kolikor let je rajnik vladal kot papež. Nato so pognili čez truplo rudeč svilnat prt. Potem so krsto zaprli in jo dejali v večjo iz svinca, v katero je vdolbeno ime papeža, število let njegovega vladanja, dan in leto njegove smrti. Ko se je ta krsta zapečatila, so jo dejali še v večjo leseno. Naposled so v tej trojni krsti zabitega položili visokega mrliča v predal vrh vrat, ki so na desni od korne kapele. Tu bo truplo počivalo leto in dan; takrat pa se prenese v lateransko cerkev, katero si je Leon XIII. izbral za svoj zadnji počitek.

Kdo bo naslednik Leona XIII.?

Listi mnogo ugibljejo, kdo bo naslednik Leona XIII. To ugibanje je večinoma prazno; to je gotovo, da

bo eden izmed kardinalov, katerih je sedaj 63. Polno število je 70, a sedaj je sedem mest neizpolnjenih. Kardinalov je največ Italijanov, in zato je tudi gotovo, da bo izvoljenec eden izmed italijanskih kardinalov. Kdorkoli pa bo, katoličani ga bomo z veseljem pozdravili kot vidnega poglavarja sv. cerkve in Kristusovega namestnika na zemlji.

Kako volijo papeža?

Kakor hitro papež umrje, začne se zbirati kardinali v Rimu; ko so opravili mrtvaška opravila po rajnem papežu, določijo dan in kraj, kje in kdaj bodo volili novega papeža. Za volitev so bila izdana po raznih papežih stroga določila. Za sedanjo volitev so že kardinali določili vatikansko palačo, in sicer se prične volitev najbrž 1. avgusta. V ta namen je treba prostore v Vatikanu prirediti v manjša stanovanja za posamezne kardinale, njihove spremljevalce in služabnike. Treba pa je tudi dvore, nadstropja in kapele tako prezidati, da so popolnoma odločeni od zunanjega sveta. Ti odločeni in zaprti prostori se imenujejo **konklave**; tako pa se imenuje tudi kardinalski zbor, ki v tem prostoru voli papeža.

Poprej je bila navada (še pri volitvi Pija IX.), da so kardinalom in njihovim spremljevalcem hrano posebej v konklave nosili; sprejemali so jo skozi posebno okno, ki se je sukalo, da ni bilo mogoče pri tej priliki občevati z zunanjim svetom; tudi je morala posebna straža paziti, da se pri tej priložnosti niso utihotapila kaka pisma itd. Pri zadnji Leonovi volitvi pa se je vpeljala skupna kuhinja v pritličju. Kardinalom so nosili hrano v njihove celice, drugi udeležniki konklave pa so obedovali pri ločenih mizah skupno.

Kakor ravnokar poročajo časniki, so za bodočo volitev po naročilu kardinala - kamerlenga Oreglia vatikanski arhitekti že pričeli z deli za konklave. V Damazovem dvoru bodo vsa vrata zazidana, da se tako ločijo kardinali od ostalega sveta. V Vatikanu bode pripravljenih 65 stanovanj z dvema ali tremi sobami za kardinale, njihove spremljevalce in služabnike. Obedovali bodo skupno. V „sala ducale“ in v „Capella Paolina“ bodo prirejeni oltarji, na katerih bodo darovali v konklave zaprti kardinali sv. maše. Glavne seje kardinalov bodo pa zjutraj in zvečer v sikstinski kapeli. Da arhitekti vse to izvršijo, imajo na razpolago 600 delavcev, ki bodo delali skozi deset dni.

Ko je vse pripravljeno, se kardinali zberó v Vatikanu, ko so poprej opravili sv. spoved in obhajilo; kardinal-dekan bere sv. mašo za sv. Duha, drug prelat pozove visoke volivce v posebnem latinskem nagovoru, naj izvolijo najvrednejšega izmed sebe za namestnika Kristusovega, in potem gredo

kardinali v slovesnem sprevodu paroma, kličeó svetega Duha, v konklave, in nato v sikstinsko kapelo, kjer se jim preberó bule, tičeó se volivnega reda, in kardinali prisežejo nanje. Vsi drugi pa se zaprisežejo, da bodo o vsem, kar se bo godilo v konklavu, strogo molčali.

Volitev se vrši navadno z glasovanjem po listkih; potrebna pa je za izvolitev dvetretjinska večina navzočih; zbirajo se pa dvakrat na dan, zjutraj in zvečer, toliko časa, dokler se za eno ime ne doseže dvetretjinska večina.

Glasovnice polagajo kardinali posamezno v kelih, ki stoji na oltarju, ter obenem prisegajo, da so volili tistega, katerega smatrajo za najsposobnejšega. Nihče ne more dati glasu samemu sebi. Ko so vse glasovnice oddane, jih skrutatorji vzamejo iz keliha, preberó in nanizajo na nit. Če se ni dobila dvetretjinska večina, se glasovnice, zganene in zapečatené, sežgó. Primeša se jim nekoliko vlažnega sena; temni dim, ki se pri tem kadi skozi poseben, Rimljanom dobro znani dimnik, naznanja, da je bila volitev brezvspešna. Ako se je pa dosegla potrebna večina, se glasovnice tudi sežgó, a se jim ne primeša vlažnega sena; zato dajo le malo belega dima, dokaz, da je cerkev zopet dobila poglavarja.

Ko se je volitev izvršila, eden izmed kardinalov glasno zakliče izvoljenčevo ime. Ako je navzoč, se drugi odmaknejo nekoliko od njega; s tem naznanijo, da jim ni več enakovrsten. Nato stopijo kardinal-dekan, prvi kardinal-mašnik in prvi kardinal-dijakon k izvoljencu in ga vprašajo, če sprejme izvolitev. Izvoljeni se vrže na kolena in moli nekaj minut. Potem izjavi, da sprejme izvolitev in obenem imenuje ime, katero hoče nositi kot poglavar cerkve.

S trenutkom, ko izvoljeni sprejme izvolitev, dobi popolno oblast nad vso cerkvijo.

Nato spremljajo prvi kardinali-dijakoni novega papeža pred oltar, kjer zopet opravi kratko molitev. Potem ga peljejo v zakristijo in oblečejo v papeški ornat, namreč bel talar, rdečo s kozuhovino obrobjeno mozzetto in veliko štolo. Že poprej so se namreč ta oblačila v treh velikostih prinesla v konklave. Nato se postavi nosilnica pred oltar v volitveni kapeli; novi papež sede vanjo in sprejme prvo poklonitev kardinalov s tem, da mu poljubijo roko in ga dvakrat objamejo. Ko je to končano, približa se kardinal-kamerlengo in natakne sv. očetu na prst ribičev prstan; za njim pristopi prvi kardinal-dijakon, in si izprosi dovoljenje, da sme izvolitev javno proglasiti. Ko je dobil dovoljenje, se podá iz konklava na balkon bazilike in naznani glasno v latinskem jeziku: Naznanjam vam veliko veselje: papeža imamo v osebi Eminence preč. kardinala N., ki si je dal ime N.

Po proglasitvi podeli novi papež prvokrat papeški blagoslov, nato je druga poklonitev v sikstinski kapeli in naslednji dan v cerkvi sv. Petra tretja, javna, h kateri imajo pristop tudi škofje, prelatje in plemiči.

Ako izvoljeni še ni bil škof, ga kardinal dekan posveti v škofa po posebnem obredu. Navadno je naslednjo nedeljo ali praznik slovesno kronanje s trojno papeško krono.

Sklepne besede.

K sklepu dostavljamo: Leon XIII. že vživa trojedinega Boga, za katerega čast in slavo je toliko deloval na zemlji; se že veseli pri Jezusu, čegar nevesto — sv. cerkev je toliko ljubil in zanjo skrbel. Ljubil je tudi nas, otroke sv. cerkve, a ljubili smo ga tudi mi, spoznavši iz njegovih del zlato njegovo srce. Toda ta naša ljubezen s smrtjo ne sme prenehati. Čeprav gojimo trdno upanje, da je Leon že prejel nevenljiv venec slave v nebesih, nam vendar velevala naše ljubeče srce, da molimo za ljubljenega očeta.

A moliti moramo ne samo za rajnega sv. očeta Leona XIII., ampak tudi za srečno in naglo izvolitev njihovega naslednika. Prosimi moramo goreče svetega Duha, naj obudi sv. cerkvi novega poglavarja, naj ji dá novega krmarja, ki bo z močjo in modrostjo vodil krmilo ladije sv. Petra. Zato recimo s sv. cerkvijo:

„Ponižno, Gospod, Te prosimo, da sveti rimski cerkvi po svoji neskončni milosti takega višjega pastirja podeliš, ki bo po svoji pobožni gorečnosti za nas Tebi vedno dopadljiv, in ljudstvu Tvojemu zavoljo zveličalnega vladanja v slavo Tvojega imena vselej častitljiv. Po Gospodu našem Jezusu Kristusu sinu Tvojemu, kateri s Teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha Bog od vekomaj do vekomaj. Amen.“

Beda mej Buri. Oni, ki so dejali, da se bo prava beda za Bure pričela še-le po vojski, so imeli prav. Velik del Burov je popolnoma obubožan, brez strehe in ker ne more s čim hraniti svoje rodbine, izročen bedi. Sicer je dala angleška vlada burskim rodbinam za silo neke šotore, a ti šotori niso pokriti s takim platnom, da bi zadržal mokroto in tudi premalo prestorni so. V okraju Heidelberg je 90 odstotkov burskih hiš porušeni. Vsega skupaj je v Transvalu 2000 popolnoma sirot, katerim je vojska vzela mater in očeta, 12.000 polsirot, 2000 vdov in 6000 vdovcev. S 1. junijem t. l. je vlada ustavila Burom vsako podporo in sedaj je beda še večja. Burski pomočni odbori, ki so prenehali po vojski z delom, so zato zopet pričeli svoje delovanje.

Listek.

Izgubljeni sin.

(Povest. Po Oertzen-ovi priredil F. S.)

(Konec.)

Trije utrujeni popotniki so se ustavili pred Svetinovo hišo.

„Nande! in v gostilno hočeš iti, predno si še videl očeta!“

„Pojdem in vem zakaj. Prej ne stopim očetu pred oči, dokler nisem drug človek, dokler ne dobim nazaj dobrega imena od onih, ki so mi ga vzeli!“

„Nande! Preveč si razburjen, pazi da — —“

„Ali mi še ne zaupate, mati?“ je vprašal žalostno. „Pojdite k očetu, toda molčite, rad bi jih iznenadil.“

Ponosno, kot nekdam pri vojaki, stopal je s palico v roki skozi vas naravnost k Bobenčku. Pred gostilno je ravno hlapec krmil konje. Ko je zagledal Nandeta, se je tako prestrašil, da je pol mere ovsas stresel na tla mesto v posodo za konje.

„Ali je veliko ljudi notri?“ je vprašal Nande glasno.

„Ne, — ne vem“, je jecljal hlapec.

Nande je pogumno stopil v vežo in odprl vrata v pivnico.

„Dober večer! Bobenček, pol litra rdečega!“

Če bi bil kak duh prilezel iz tal in se postavil sredi sobe, ali če bi bil Bobenčkov praded pokazal glavo skozi okno, bi se gostje ne bili tako prestrašili. Smodke so jim popadale iz rok in prebledeli so kot zid.

„Kaj pa vam je?“ je vprašal Nande zasmehljivo in stopil prednje. „Ali me niste pričakovali?“

„Zakaj ne?“ je vprašal polglasno neki fant. „Kar sedi!“

„Hvala! Malo se moram vendar zopet pokazati svojim prijateljem. Malo bi rad z vami pogovoril zlasti z nekaterimi. Neko stvar moramo malo obravnavati. He, vi Blažon, kam pa se vam tako mudi kar nakrat? Nimate mirne vesti? kaj ne. Ali je morda res, — kar trdijo — da ste vi in še drugi tudi dejali, da sem jaz zažgal Antonovo kočo?“

Polglasno mrmranje se je čulo po sobi. Nihče ni upal kaj odgovoriti, Bobenček se je stisnil za peč.

„Nande, ali misliš, da res tako slabo sodimo o tebi?“ —

„Vi Blažon ste tudi nedolžni, ni res, kakor Lahov koš.“

„Jaz? Jaz ne vem ničesar, Anton je kriv, jaz —“

„Lažnjivec ste vi, nič drugega“, mu je preskal Nande besedo.

Bobenček se je še bolj stisnil v svoj kot.

„Seveda, tega niste mislili, da bi se jaz kdaj povrnil in rekel: „Prekličite, kar ste govorili, drugače vam pobijem črepinje! Čakajte!“

Še predno je Nande to izgovoril, se je pokazal na pragu Anton. Zapazivši Nandeta je odskočil, kot bi ga bil pičil gad.

„Čakaj no, prijatelj!“ mu je klical Nande, ga zgrabil za rokav in potegnil v sobo.

„Bodi no tako prijazen in povej, kaj si onokrat dejal, ko je požar izbruhnil v tvoji koči!“

Antonu so se tresla kolena. Poznal je Nandeta in njegovo moč, udal se je v svojo usodo.

„Kaj sem dejal takrat?“ vprašal je drzno.

V sobi je nastal velik hrup.

„Hoho! Lažnjivec! Po njem! On si je to zmisli, mi smo mu pa verjeli! Pobijte ga!“

„Le mirni bodite! Pride na vas še tudi vrsta! No Anton, kaj si rekel takrat? Rekel si, da sem jaz zažgal. To je laž. Jaz nisem požgal. Kaj naj storim zdaj s takim lažnjivcem? Pred sodišče ž njim? To ni moja stvar. Vprašam te samo: „Kdo pa je storil ono hudodelstvo, zakaj, jaz ga nisem!“

Anton se je ozrl na vrata. Skušal se je izviti iz trdih klešč — a ni šlo.

V tem je obstal pred gostilno voz. Izstopila sta Janko in orožnik. Šla sta v vežo, „mož postave“ je odprl vrata in stopil v sobo. Položil je roko na Antona in dejal: „V imenu postave, ujeti ste!“ Na Nandetovo mesto je stopil orožnik.

Drug za drugim so odšli pivci iz gostilne. Ostala sta Janko in Nande sama.

„Ali je mogoče, Nande, da si ti tukaj?“

„Da, jaz sem. Poiskal sem si pravico.“

„Hvala Bogu!“ dejal je Janko, „od danes z naprej bom ves drugačen. Prosim te odpuščenja, jaz sem te pregnal z doma — —“

Solze so se zasvetile Nandetu v očeh. Oba sta se objela.

„Pojdiva k očetu!“

Nande je bil zopet miren in vesel. Iz njegovih oči ni več sijal ogenj jeze in maščevanja, prijazno in udano je šel z bratom domov. Janko je odprl vrata na stežaj.

„Oče! Tukaj je!“

Starček je planil kvišku. Hotel se je smejati, toda vlile so se mu solze po obrazu in komaj je

spregovoril: „Moj sin je bil mrtev in je oživel, bil je izgubljen, pa se je vrnil.“

Dva delavca sta našla pozno ponoči Cilko nezavestno na pol v vodi. Naredila sta nosilnico in jo nesla v vas. Pred Svetinovo hišo sta obstala. Glasno govorjenje in smejanje se je čulo iz hiše.

„Danes smo zopet srečni, Bog nas živi!“

Postavila sta nosilnico na tla. „Kam jo hočeva dalje nesti? Kar tu potrkaj!“

„Odprite! He!“

„Kaj pa je?“

„Nesreča se je zgodila.“ Roza je hitela odpirat vrata.

„Jezus, Marija! Mrlič!“

Janko je priletel ven. Dolgo je trajalo, predno je mogel izpregovoriti besedico. Vzel je utopljenko na roke, jo nesel v hišo in jo položil na posteljo.

„Tam v močvirju je ležala“, pripovedovala sta delavca. Janko jima je pomignil, naj molčita.

Cilka je začela polagoma sopsti. Žila je začela rahlo bti, življenje se je vračalo v njo. Odprla je oči in zagledala pred seboj Janka. Roza je med tem delavcema prinesla pijače in kruha. Za Cilko je skuhal mleka. Prenesla jo je v sosedno sobo. Janko je pa dejal: „Oče! Cilka je pridna a revno dekle. Vse jo zaničuje, nikogar nima na svetu. Brat bo zaprt. Meni se dekle smili, rad jo imam, vzel jo bom k sebi, da se ji bo z naprej bolje godilo. Ona bo moja — žena.“

„Tvoja žena?“ se je začudil Svetin.

„Da. Postal sem drug človek! Njej se imam zahvaliti.“

Stari Svetin je prikimal. Veselje mu je še bolj posijalo iz oči in veselo je vzkliknil:

„Zdaj se bo šele začelo veselo, novo življenje!“

Grozen potres. Poročilo iz aziatske Turčije pravi, da je bil začetkom meseca maja v Melazgherdu grozen potres, ki je popolnoma porušil celo mesto in povzročil smrt 500 osebam. Mesto Melazgherd leži 80 milj jugovzhodno od Erzrooma na Evfratu. Vrhutega je bilo 400 hiš porušeni po bližnjih vaseh. Potres se je čutil daleč na okolu celo do Ruske na severu. Vojaška posadka v mestu je bila skoraj popolnoma pokončana. Pod razvalinami je bil pokopan tudi poveljnik posadke in cela njegova družina.

Prijeta roparska družba. V Južni Dakoti v Ameriki so prijeli roparsko družbo, ki je zadnja leta umorila 40 ljudi, ukradla 10.000 konj in 500.000 govedine.

Politični razgled.

Sedanji položaj v avstrijski vladi.

Položaj v sedanji naši vladi je silo nezdrav. Ministrski predsednik ima le do 1. oktobra neznanstveno sitne stvari: delati bo treba proračun, vojne predloge bo treba rešiti, največ preglavic pa bo z nagodbo z Ogrsko. K vsi nesreči je pa pristopilo še to, da ni več ministra Rezka. Ta mož je potegnil za seboj od vlade še Čehe, ki so sicer večkrat kaj storili po njegovi prošnji za vladne potrebe. Ministrski predsednik gleda in išče pomoči pri Nemcih, ki so stopili v zadnjem času skupaj v eno stranko. Toda ti so premajhni in mu ne morejo pomagati, da bi izgotovil vse vladne potrebe. Zato je jel Kerber gledati zopet po Čehih in je že nagovarjal za pravne pogodbe med njimi in med Nemci. Pravijo, da pripravljajo take pogodbe že za avgust mesec. Nasprotno je pa tudi slišati, da se teh pogodb Čehi kratko in malo ne udeležijo toliko časa, dokler ne dobijo popolnega zadoščenja. Resnično pa je, da pripravljajo Čehi sami za prihodnji mesec splošni češki narodni zbor, na katerega pridejo vsi s Češkega, Moravskega in Slezije. O priliki tega zborovanja se snidejo hkrati mladočeški poslanci in pa zaupniki češkega ljudstva, ki natančno določijo, kako da se bodo obnašali v jesenskem zasedanju državnega zbora. Bere se, da bodo vojno predlogo Čehi na vsak način obstrujirali. Druga važna točka so pa nove češko-nemške mirovne pogodbe, ki so tolikega pomena za vladno, da le-ta ne more preje urediti državnega zbora, predno ne doseže sprave med tema dvema narodoma. To je Kerber že nekaterikrat poskušal, ali ker mož v svoji nemški oholosti ne mara drugega, kakor da le Nemcem nič ne škoduje, je ostal že velikokrat na smodišču. Čehi so tudi siti takega postopanja Kerberjevega, zato so sklenili, da se sedaj na njegov poziv kratko in malo ne udeležijo pogodeb. — Ker je Kerber v takih stiskah, išče povsod, kako bi se mogel rešiti iz tega. Zdaj išče, kakor je brati, pomoči pri Italijanih, katerim je že sicer marsikdaj kaj obljubil. Do Italijanov se je obrnil po svojem prijatelju Šikerju. Toda Italijanom se ne mudi nič, zato se še niso odzvali njegovemu pozivu. Pač pa so se zgenili brž tirolski Nemci, ki pravijo, da ne dopustijo, da bi se na njih stroške lajšale bolečine Italijanov. Iz tega je videti, da tudi tukaj Kerber ne dobi ničesar drugega nego — kako pod nos.

Vlada na Ogrskem je tudi v zadregi.

Še hujši kot na tej strani, je položaj v onostranski polovici. Novi ministrski predsednik Khuen-

Herdvari ima čisto zavezane roke. Med tem, ko pri nas Kerber vlada na vse zadnje, če se mu vse ponesreči, le še zmeraj lahko po tistem § 14, je kaj enakega tamkajšnjemu predsedniku nemogoče. Zato je umevno, da se tamkajšnji predsednik zviha na vse strani; zakaj nima še proračuna, nima vojaških novincev in še marsikaj drugega ne. Te dni je šel grof Khuen v Išelj, kjer stanuje zdaj po letu cesar, da bi mu potožil svoje križe in težave. Drugega ne kaže, kakor da ali odstopi, ali pa da razpusti državno zbornico. Najbrže bo moral odstopiti in prepustiti vlado možu, ki nima krvavih rok — kakor on!

Dogodki na Srbskem.

V kratkem bo kovan v Belemgradu nov denar, ki bo nosil podobo novega kralja Petra. Otroci pridejo k očetu 1. septembra. Novi kralj je vdovec, in piše se, da ne misli kralj biti več brez kraljice, ampak da se poroči z nekorusko kraljico. Njegov tajnik Nenadovič je glede teh reči potoval v Peterburg. V nedeljo 12. t. m. je vsa Srbija slovesno praznovala rojstni dan svojega kralja. Godile so se velike ljudske veselice, predstava v gledišču in še več drugih slavnosti. Tudi tega dne se je skazal dobrega, milosrčnega vladarja; pomilostil je zopet veliko število jetnikov. — Drugače je sedaj doli na Srbskem mir, in tudi odpora ni našel novi kralj. Le ena sama novica je prišla te dni med svet, ki poroča, da se je vršila preiskava pri nekem častniku, ki se je hotel maščevati zaradi umora. Maščevanje je bilo namenjeno polkovniku Mašinu. V zaroto je bilo vpletenih še 11 drugih srbskih častnikov, ki so bili na tem, da se maščujejo. Zdaj je zarota odkrita in zatrta. Ta dogodek kaže, da je nekaj odpora le bilo, a kaže tudi, da ga je pri tako kritičnem dogodku tudi le silo malo.

Dogodki na Balkanu.

Iz boja med makedonskimi vstajniki in turško vlado nam je sporočena zelo zanimiva dogodbica, ki kaže veliko gorečnost vstajnikov za boj. Neka bolgarska žena, junakinja Kostadina Nasteva, je zbrala okrog sebe veliko četo žen, ki je šla z njimi v boj nad Turka. Ker so jo pa Turki premagali in ji razbili vojsko, je šla v samostan v Kanevo, kjer je preživela nekaj dni. Kmalu je zbrala v drugič okoli sebe 14 bolgarskih žen, s katerimi je šla vnovič v boj. Tako se boré bolgarske žene za svojo domovino. Res, to so prave Spartanke! — Vsak dan je stanje v Makedoniji bolj napeto. Boji so vedno številnejši, čete vstajnikov se množijo, Turki pa množijo vojsko na meji. Vendar z vojsko pa se jim nič kaj ne mudi, dasiravno je napetost med Bolgarsko in Turčijo tolika, da se je vsak dan bati izbruha. Zakaj na Turškem so notranje razmere take, da se je bati na mnogih krajih uporov in homatij, ker je ljudstvo silo nezadovoljno s tako vlado. Poleg tega pa je tudi gotovo, da Turki tudi ako zmagajo Bolgare, ničesar ne dobijo. Zato sultan nič kaj vesel ne pričakuje vojske z Bolgarsko, ker vé, da tudi v grško-turški vojski, ko je bila Turčija zmagala Grke, le ni nič dobila, ampak celo izgubila, namreč Tesalijo. Tako bi ji

bilo tudi tukaj. Zakaj vlasti so ko'likor toliko na strani turških nasprotnikov. Ko so sultana nago-varjali, naj prične vojsko z Bolgarsko, jim je za-vrnili: Zagotovite mi, da Turško nič ne izgubi, tudi če dobi zmago, pa bom poslušal vaš svet. Enako se boji vojske tudi mala bolgarska državnica, ki bi sama seveda nič ne mogla opraviti. — V zadnjem času pa je zastavil svojo moč naš cesar pa ruski car, ki sta na vsak način p r o t i vojski. Ta dva vladarja zahtevata, da naj se vsa homatija konča po mirnem potu, tako, da naj Turčija dá svojim prebivalcem svobode in pravice, ki jim po vsakem pravu gre. Res je najboljšje, da turška vlada posluša be-sede modrega vladarja, ki vé, kaj je dobro za ljudstvo.

Homatije na Hrvaškem.

Upori po vsem Hrvaškem se nadaljujejo. Ne-zadovoljno ljudstvo tudi pod novim banom ne od-neha, ker vé, da tudi tukaj ne bo našlo po mirnem potu svojih pravic. Iz posameznih okrajev prihajajo naslednja poročila: V Zagrebu se je dne 14. ju-lija na vse zgodaj zjutraj pred hišo vladnega po-slanca korarja Martunčija razletela bomba, ki je pov-zročila tako silen pok, da se je slišalo po celem Zagrebu. Zemlja se je stresla kakor ob potresu. Na okoli so bili ljudje vrženi iz postelj. Na poslopju je ubitih 115 šip. Tudi okna sosednih hiš so pobita. Nato je vladni pristaš Martunči zapustil Za-grebin odložil mandat. Mesto je zapustilo tudi več drugih vladnih pristašev. V Zlataru, kjer je bil tudi neznansko hud upor, se še vedno ni poglelo. Prihajajo vedno nove čete vojakov. Pravi-jo, da je veliko več vojaka kot kmeta. Uprl se je cel okraj. Vladni zastopniki postopajo neki z upo-rniki tako nečloveško in sirovo, da se celo vojaški oblasti zdí pregrdo. V okraju Ludbregu je velel okrajni predstojnik brž pri prvih nemirih „po-streliti vse pse“, kakor je rekel. To je že od sile. Hujše je nego na Turškem. Zato ni čudno, da se je veliki vezir turški pošalil nad Avstrijo in rekel, da naj le-ta naredi mir na Hrvaškem, če ne, da bo Turčija okupirala Avstrijo in Hrvaško. V Kele menu je na upornike streljala cela kompanija vo-jakov. Mrtvih je ostalo cele trume, ranjenih pa je hudo veliko. — Novi ban je sklenil oddati več častnih služb upornim možem, da bi jih tako pridobil za-se in za vlado. Ali vsi so odklonili mastne službe. Tako je prav! Ko bi delali vsi tako, bi bila Hrvaška hitro rešena! Napise na državnih železnicah, kar jih je v mažarskem jeziku, bo dal, pravijo, novi ban odpraviti; samo hrvaških pa tudi ne marajo posta-viti, zato bodo sedaj vladna poslopja brez napisov. — Hrvaška je sedaj res reva, toda ta revščina še ne traja tako dolgo, ne več kot nekaj nad 20 let. Preje so bili Hrvatje sami svoji gospodarji pri vladi, pod Mažuraničevim banstvom so pa jeli vtikati svoj nos Mažari. Ker pa se jim tedanja vlada ni ustav-ljala, je prišlo polagoma tako daleč. Kar se pod Mažuraničem še ni dalo, se je storilo pod Pejače-vičem (očetom tega bana) in Kuen-Hedervarijem. Seveda tako slabo še tudi danes ni, da bi še slabše ne moglo biti!!

Državni minister za finance Kallay †.

Te dni je umrl po kratki bolezni državni finančni minister in oblastnik Bosne pa Hercegovine Oger Benjamin Kallay. Mož je obolel in umrl kar na hitro in je opravljal svoje posle še do zadnjega časa. Umrl je ravno na ta dan, ko je obhajala naša država petindvajsetletnico, odkar so ji dali v Berlinu nalogo, naj se polasti Bosne pa Hercegovine. Sin ogrske plemenitaške rodbine se je posvetil državnemu zboru, odkoder je kmalu prišel do načelnika v zu-nanjem ministrstvu. Od 1882. leta sem pa je bil skupni finančni minister in oblastnik pridobljenih dežel. Svojo službo je nastopil ob zelo neugodnem času. Vstaja je bila ravno zatrta, nemiri, ki so še strašili vlado, pa še niso bili potihnili. Zato je mogel delovati le počasi. Samooblasten od nog do glave — pravi Oger, da nič bolj — je odrival in tlačil Slovane doli v Bosni in Hercegovini, kolikor je mogel. Povsod, kjer je le mogel, je tlačil tisto bla-ženo nemščino, narodnih potreb mož ni poznal. Še bolj slab nego za Slovane je pa bil za kato-liške prebivalce; kjer je le mogel, je branil mohamedanske Turke, katoličane pa je zatiral, čeprav je bil sam katoličan. Zato se lahko reče, da so mu bili Turki bolj pri srcu kot katoličani. Pa tudi v gospodarskem oziru ni bila njegova vlada v prid tamkajšnjemu prebivalstvu. Zasluzek je priskrbel le mažarskemu in nemškemu judu, ki so odnašali vse koristi iz dežele, ubogi prosti narod pa je moral mirno gledati kaj takega in se izseljevati iz ljubega kraja. — Zdaj bo treba tukaj naslednika. Listi pri-našajo vesti, da se Mažari najbolj potegujejo za to mesto. Nekateri naravnost pravijo, da bo tje šel novi ministrski predsednik Khuen-Hedervari, da ga tako rešijo iz škripcev, v katere je prišel mož v zadnjem času. Ako pride ta mož, je upati Slovanom po Bosni še slabših časov kakor pod prejšnjim ministrom Kallayem. Mi želimo le, da bi prišel pošten mož na to važno mesto! Ravno sedaj je imenovan za to mesto poslanik Oger Burian.

Mesto se pogrezuje. Iz Glasgowa poročajo: V mestu Motherwell, ki ima kakih 20.000 prebivalcev, se je začela zemlja pogrezati. Okrajna bolnišnica je bila hudo poškodovana kakor tudi druga javna po-slopja. Mestna elektrarna je tako razkopana, da je morala ustaviti poslovanje. Vzrok pogrezanju zemlje so baje veliki rudniki pod mestom. Zaradi mokrote in slabih podpor so se stropi nad jamami jeli uda-jati in celi kosovi zemlje so se vsled tega pogreznili.

V 40 sekundah okoli zemlje. Drugi podpredsed-nik poštno-telegrafične ameriške družbe E. C. Bragley je objavil novico, da nameravajo poskusiti, ako bi se dalo v 40 sekundah prehoditi zemljo, seveda telegra-fičnim potom. Ko se odpre novi kabel k otočju zvez-nih držav, nameravajo narediti ta poskus. Telegra-firalo se bode tja iz New-Yorka, kamor upajo, bode prišel telegram od nasprotne strani v 40 sekundah.

Dopisi.

Kozjanski vsevedež. Evo me zopet po dolgem molčanju s svojo torbo. Dne 28. maja po Ave Mariji je naenkrat jelo biti plat zvona v župnijski cerkvi sv. Nikolaja v Polju. In res, grozni plamen se je dvigal in z močnim žarom daleč na okolu razsvetljeval okolico. Gorelo je na Vrhu pri posestniku Antonu Jagriču, ki mu je vpepelil ogenj hišo in vso hišno opravo; drugo gospodarsko poslopje so rešili. Bogu in sv. Florijanu se je zahvaliti, da cela vas Vrh ni pogorela, ker se skoraj poslopje poslopja drži, in da ni bilo vetra. Pa tudi požarna bramba iz Kozjega je bila hitro na mestu, da je ogenj omejila. Kako je ogenj nastal, se za gotovo ne ve, najbrž po neprevidnosti domačih. Posestnik ni bil zavarovan. — Dne 31. maja, na Binkoštno nedeljo med prvim in drugim sv. opravilom so se užgale saje v dimniku gostilne Franca Gučka v Kozjem in gorele z groznim plamenom, švigajočim semintja skoraj celo uro. Velika nevarnost je pretila trgu Kozje, ker so okrog hiše in hlevi s slamo in skobljami kriti. Neumorna požarna bramba je hitro ogenj obkolila in dosegla pravočasno, da se ni razširil, drugače bi bil en del trga uničen. Požarni brambi srčno hvalo za neumorno delovanje in trud. — Dne 7. junija ob polu 5. uri popoldan je močno divjalo hudourje po Kozjih, Zdolah in drugih okolicah z drobno točo, ki je kar pobelila, kakor po zimi sneg. Precejšno škodo je napravila po ameriških nasadih. Treska in hudega vremena, reši nas, o Gospod! — Na Bučah sta praznovala svojo zlato poroko v nedeljo, dne 28. junija Jožef in Marija Lesjak, doma iz Virštanj. To redko slovesnost so priredili njuni sinovi, ki so razkropljeni med svetom po rudokopih. To so sinovi spoštovanja in posnemanja vredni, ki so na svoje stroške (preko 800 kron) priredili očetu in materi kot jubilentoma zlato poroko z godbo in s cerkvenimi svečanostmi, ki so se vršile na prav sijajen način. Ljudstva se je vse trlo. Slava takim sinovom! — Povožil je dne 2. junija Julij Šmidt, trgovčev sin na Pilštanju, vozeč se iz Zagorja na ovinku v Bohovcu 11 letno deklico „Libensko“, doma

pri sv. Trojici v Dobležicah, vsled prenaple vožnje. Reva je močno poškodovana na glavi, jedno ušesce ji je skoraj popolnoma odtrgano. Bila je v nezavesti. Spravili so jo potem v Lesično na dom Jankota Bokalič. Poklicali so hitro zdravnika iz Kozjega, ki je vse potrebno ukrenil. Malo upanja, da bi popolnoma ozdravela. Vozniki, imejte pri vožnji pozor! Prihodnjič pa kaj drugega!

Iz Smlednika. V nedeljo 19. julija so igrali naši vrli fantje zopet igro, namreč: „Novi zvon na Krtinah“, katera jim je, kakor vsaka, dobro izpadla. Vdeležba je bila velika vključno veliki vročini in utrujenosti zdaj ob času žetve, ki je letos, hvala Bogu, jako obilna. Vsak posestnik ima po'n kozolec. Pa k stvari. Kar je posebno povzdignilo veselico, so bili naši domači tamburaši, ki so zdaj prvič napovedali svoj nastop. Zanimanje je bilo veliko, ker še marsikdo ni nikdar ne videl ne slišal tamburic. Zato je vse nestrpno čakalo, kedaj se pokažejo. Kar se dvigne zastor in fantje jo krepko vrežejo, da je sleherno srce zatrepetalo radosti, ko so izvabliali strunam mile in vesele glasove. Zares častno so rešili svojo nalogo. Marsikdo jim ni prej toliko upal, a sedaj ko se je prepričal o njih znanju v tej stroki, vé, koliko premore resna volja. Zadovoljnost je bila splošna. Zdaj si pa dovolim še eno vprašanje našim vplivnejšim krogom. Po mnogih krajih si ustanavljajo izobraževalna društva. Pri nas so razmere dokaj ugodne. Ljudje se jako zanimajo zanje. Ali bo kaj iz tega? Saj se je že govorilo in sklepalo o zidanju društvenega doma. Rojaki, pogum in na noge!

Iz Rudnika se nam poroča, da je bila tam na praznik presvete Trojice prav lepa cerkvena slovesnost. Župljani so si namreč omislili nov lepi križev pot, katerega je blagoslovil defnitor č. oče Fabijani, ki je pri tej priložnosti verne v lepem, dovršenem govoru spodbujal k nabožnemu življenju. Križev pot dopade župljanom in sploh vsakemu, ki ga je videl. Podobe so naslikane po Firihi in okvirji so ponarejeni po okvirjih križevega pota stolne cerkve, katere je prav mojstersko izdelal pozlatar g. Franc Tomec iz Ljubljane. Pri tej priložnosti se je blagoslovil tudi lepi kip sv. Antona Padovanskega, ki se je v cerkvi postavil vernim v počeščenje. Preskrbel ga je podobar g. Rovšek iz Ljubljane. Naredil se je pa za to svečanost v presbiteriju tudi nov šamot-tlak. Vse to lepoto hiše božje jako povzdiguje. In vse to so poskrbeli župljani s prostovoljnimi doneski v lepi zastopnosti z g. župnikom, za kar jim bodi srčna zahvala.

Iz Gornjih Kosez pri Moravčah dne 19. julija. Z velikim veseljem naznanjamo vsem spoštovanim bralcem in prijateljem „Domoljuba“, da so danes

visokočastiti gospod dekan Janez Bizjan v naši družni cerkvi sv. Štefana blagoslovili dva stranska altarja, katera sta delo našega rojaka gospoda Andreja Rovšek-a iz Ljubljane. Delo je tako krasno in umetno izvršeno, da ga moremo po vsi pravici ne samo naši ožji domovini, ampak tudi sosednim deželam priporočati. Izrekamo na tem mestu domačim, kakor tujim, ki so kaj darovali ali ki bodo v ta namen darovali, očitno zahvalo. One pa, ki so že na kraju plačila, in so prvi volili zdatne svote v ta blagi namen, priporočamo v blagi spomin in pobožno molitev.

Ključarja.

Z Vač pri Litiji. Dne 19. julija tek. l. je bilo 22 deklet na novo sprejetih v že mnogoštevilno Marijino družbo. Sprejem se je zvršil po prečastitem g. dekanu Janezu Bizjanu, ki je Marijina dekleta in druge poslušalce razveselil in ljubeznjivo podučil s krasnim, vznešenim govorom. Za to naj mu bo tem potom najpristrčnejša zahvala! Marijina družba pa naj živi, raste in cvete!

Iz Nemškivasi na Pivki Minulo je stotine let, ko ni bilo nesreče požara v Nemškivasi. Dne 6. julija t. l. pa je bruhnil na neznan način ogenj v hišni št. 10 v omenjeni vasi. Navadno ko ogenj nastane, so ljudje prestrašeni, in imajo opravila vsak pri svoji hiši; tukaj pa so ljudje urno prihiteli k hiši št. 11, katera je komaj 4 metre od št. oddaljena in s slamo krita. Z velikim prizadevanjem so obvarovali, da se ni št. 11 užgala; sicer bi bila vsa vas zgorela, ker hiše so blizu ena druge, in s slamo krite; tako pa je le hš. št. 10 zgorela. Posebno so se pri tem odlikovali Janez in Tone Vadnal, Franc Cvetnič, Janez Kavčič, Franc Čelhar, Joža Smrdel, vsi iz Nemškivasi, in Franc Bitale iz Petelin, katerim smo posebno zahvalo dolžni. Prihiteli so tudi ljudje iz bližnjih vasi na pomoč, posebno dekleta iz Trnja in Petelin, katere so pridno vodo nosile. Tudi gasilno društvo iz St. Petra je bilo v kratkem času pri svojem poslu.

Odbor za proslavo 25letnice bosno-hercegovske okupacije v Ljubljani nam piše: Kakor je bil določil tukajšnji odbor bojnikov iz l. 1878., bo dne 15. avgusta t. l. v Ljubljani ob 9. uri dopoldne sv. maša pri nunah, ob pol 1 uri pop. skupen obed v restavraciji „Novi svet“ in ob 4 uri pop. vrtna veselica v isti restavraciji, pri kateri bode poleg druge različne zabave sodelovala tudi slavna godba c. in kr. pešpolka „kralj belgijski“ št. 27. S pripravami je odbor tako daleč dospel, da bo začel prihodnje dni razposiljati lepake, in prosi tem potem najuljudneje vsa slavna županstva, da taista to svečanost na primeren način objavijo, oziroma vabila na pripraven prostor prilepiti blagoizvolijo. Kakor obče znano, se je sprožila l. 1893. misel postaviti v Ljubljani vojaški spo-

menik. Nabralo se je do sedaj 4400 kron, treba je pa 6000 kron; zato je pripravljajni odbor sklenil, da bode prispeval s slučajnim preostankom za spomenik onih hrabrih ki so padli v boju za časa vlad cesarja Fran Josipa I. Ako se odboru posreči dobiti znatnejši preostanek, postavil se bo spomenik že 18. avgusta prihodnjega leta.

Iz Škofje Loke Slov. kat. izobraževalno društvo v Stari Loki si je na svojem zborovanju z dne 12. julija izvolilo ta le odbor: Č. g. Nika Stazinski, predsednik; Jurij Porenta, podpredsednik; Matej Vidmar, tajnik; Frančišek Vilfan, njegov namestnik; Andrej Porenta, blagajnik; Franc Žagar, namestnik; Leopold Gostič, knjižničar. Računska pregledovalca sta: Jurij Ravnihar in Jožef Žagar. Izvoljeni odbor bode skušal, da društvo ne bode spalo; zato naj bi se ga vsi prijatelji izobrazbe oklenili in k društvu pristopili. Posebno mladeniči in možje s Fare in bližnjih vasi naj bi v obilnem številu pristopili k temu zares prepotrebemu društvu. Da so društva res potrebna in koristna, o tem ni nobenega dvoma. Potrebna so, da si mladeniči in dekleta laže ohranijo cvetje nedolžnosti; potrebna so, da se delavci složno in pogumno bore za svoje pravice; potrebna, da se možje spoznajo med seboj, se zavarujejo proti škodljivim vplivom sedanjega časa in se navdušijo za svete ideale vere in domovine; potrebna, da se žene in matere opominjajo na njihove vzvišene dolžnosti in podpirajo v njihovi težki zadači; društva so potrebna, da se po besedah Leona XIII. „katoliško ljudstvo po njih organizira in izšola za svojo težko boje“. Človek, zlasti mlad človek, ima poleg verskih še druge potrebe. Potrebuje poduka v najrazličnejših stvareh, da se izobrazbi primerno svojemu stanu. Potrebuje pa tudi zabave, poštenega veselja, da se oddahne od vsakdanjih skrbi, od truda in dela. Za vse to imajo skrbeti izobraževalna društva. Predragi mladeniči in možje! Naši narodni in verski nasprotniki nam radi očitajo, da smo Slovenci narod barbarov, narod tujcev in nevednežev. Toda mi moramo pokazati, da to, kar nam očitajo domači in tuji nasprotniki, ni res! Toda kako pa hočemo to pokazati? S tem, da skrbimo za svojo izobrazbo! To pa je mogoče le v naših izobraževalnih društvih, kjer se skupno navdušujemo za vero, za domovino in za vse, kar je dobro in lepo. Bog daj, da bi se res začeli buditi, se družiti ter se izobraževati, ker le kot zavedna krščanska in navdušena narodna mladina in pozneje kot taki možje, bomo v resnici storili kaj za svojo lastno srečo in v blagor svojega naroda. Naš „čolnič“, čolnič naše domovine je na vihnem morju v veliki nevarnosti glede verskega in narodnega obstanka — zato pa ne pozabimo, da ta „čolnič“ otmimo in sicer z resnim delom. A

ne vstrašimo se pihanja, zaničevanja, ne obrekovanja, kajti za trdno bodimo prepričani, da vsaka dobra stvar ima sovražnike — tako tudi naše društvo. Bolj ko se zaletavajo v nas, tem trdneje stopajmo za svetimi ideali vere in domovine. Res je, da nas je malo, toda še se množi vrsta zavedene mladine. In ker mi vstajamo, zato je že in bode še marsikaterega naših nasprotnikov — strah. Torej le pogumno naprej po lepem geslu: Vse za vero, dom cesarja! — Umrli je v Stari Loki mladenič Anton Ziherl v najlepši dobi 20. let. Bil je pošten mladenič edina podpora svoji materi udovi. Neozdravljiva sušica je končala njegovo mlado življenje. Mir njegovi duši! — M. V.

Ely, Minnesota (Severna Amerika). Dragi Domoljub! Sprejmi ta drobní dopis iz daljne Amerike o življenju tukajšnjih Slovencev.

Dela je tu dovolj. Vsak Slovenec dobi delo takoj, ker so Slovenci znani kot pridni delavci. Zato imajo vedno prednost pred drugimi narodi. Delamo vsi v rudokopih. V tukajšnji okolici se nahaja več rovdv, kjer kopljejo železno rudo. In nekatera mesta so zelo nevarna. Marsikaterega rojaka je že težko poškodovano, ali pa usmrtilo težko kosovje železne rude. Zato imamo v ta namen ustanovljena podporna društva, katerih je tu lepo število; vsa lepo napredujejo in imajo že na stotine udov. „Jugoslovanska katol. Jednota“ ima v tem mestu svoj sedež. Taka društva so zelo potrebna, če se n. pr. ud ponesreči, dobiva mesečno podporo, ako pa umrje, dobé sorodniki smrtno podporo, katero izplača „Jednota“. Imamo pa še več drugih zabavnih društev, kakor: pevsko društvo „Zvon“, tamburaško društvo „Sokol“, in dramatično društvo „Slovenija“.

Poslednje je letos ustanovljeno in skrbi za kratek čas. Prireja igre času primerne, in lepo napreduje.

Imamo tudi krasno novo cerkev, posvečeno sv. Antonu Padovanskemu. Lahko smo nanjo ponosni vsi Slovenci. Nobeden drugi narod v tem mestu nima tako krasne hiše Božje, kakor mi Slovenci. Tu se nahaja več cerkva različnih narodov; ali Slovenska presega vse v velikosti in lepoti. Ako pride kateri naših rojakov na tukajšnji kolodvor, najsi bo iz stare domovine, ali od drugje, ni mu treba vprašati, kam se naj gre zahvalit Bogu, da je srečno dosegel svoj cilj. Takoj ga pozdravi veličasten stolp s pozlačenim križem, ki mu kaže, kje so si rodni mu bratje po veri in krvi postavili krasen hram Božji, da opravljajo svoje verske dolžnosti. Nehoté se čuti domačega. Naš župnik bivši Indijanski misionar, č. g. gen. vikar Josip F. Buh, skrbi lepo za tukajšnjo slovensko občino. Dasiravno je v častiljivi starosti z belo brado, je zelo vnet za lepoto

hiše Božje. Vsa čast mu! Vse to kaže, da ameriški Slovenci napredujejo v vsakem oziru. In to nam zagotavlja gmoten napredek in lepšo bodočnost. Končno pozdravljam vse rojake in čitatelje Domoljuba. Tebi, Domoljub, pa želim mnogo uspeha, in dobrih prijateljev in zvestih naročnikov. Živeli rojaki! Živeli vsi zavedni Slovenci! Ivan Dren.

Slovenski novičar.

Današnje številko „Domoljuba“ smo izdali en teden prej, kot je bila na vrsti; to pa zato, da smo naročnike tem preje obvestili o smrti sv. očeta. Ker vsled tega izidejo ta mesec tri številke, bomo prihodnji mesec izdali samo eno in sicer drugi četrtek dne 13. avgusta, v kateri bomo — tako upamo — že lahko poročali o izvolitvi novega papeža.

Romanje v Oglej in na Sv. goro. Kdor se misli udeležiti tega romanja, naj se oglasi do 15. avgusta, to je do Velikega Šmarna. S tistimi, ki se nameravajo udeležiti, a se ne oglasé, nam ni pomagano. Mi moramo računati s številkami. Ako se do 15. avg. ne oglasi 500 oseb, se romanje ne bo vršilo. Posebno častno to ne bo. Na Velegradu je bilo 5. julija 50 000 severnih Slovanov na grobu sv. Metoda in vsako leto jih je mnogo tisoč; na grobu sv. Mohorja v Ogleju pa morda še 50 Slovencev nikdar ni bilo skupaj. — Ceno smo približno povedali: v III. razredu okolu 5 kron, v II. 9—10 kron. Denarja za sedaj ni treba pošiljati, zadostuje šamó dopisnica z naslovom: „Č. g. Ferdinand Čakal, kanonik v Ljubljani“ in nič drugega. Na drugi plati: „Romanja v Oglej in na Sv. goro se hočejo udeležiti“. Nató se zapišejo imena božjepotnikov in kraj, kje stanujejo. Kadar se bo videlo, da se romanje za gotovo vrši, naznanili bomo, da naj se dološlje denar. — Ribničani, kje ste?

Knezoškof ljubljanski, dr. Anton Bonaventura Jeglič, se je odpeljal v Gornji grad, kjer ostane do konca avgusta, to je do škofijske sinode.

Nameščen je za kaplana v Kranju č. g. Frančišek Pengov.

Promoviran je bil na dunajskem vseučilišču gospod Frančišek Knava, naš rojak, sedaj službujoč v goriški nadškofiji, doktorjem bogoslovja. Čestitamo!

Umrli je v Ljubljani umirovljeni župnik č. g. Janez Zdražba, rojen l. 1848. N. v m. p.!

Diamantna maša. Iz Konjic pišejo: Zlatomašnik in župnik v Zičah, č. g. Kasper Zabukovšek, bo dne 30. julija t. l. slovesno obhajal diamantno sv. mašo.

Dopolnilna državnozborna volitev na mesto odstopivšega drž. poslanca g. Ivana Vencajza bo dne 10. septembra t. l.

Nova cerkev v Polšniku. Za zgradbo nove župne cerkve na Polšniku pri Litiji se vrši dné 11. avgusta dopoldne ob deseti uri komisionalna razprava na licu mesta.

Zlatomašniki. Dne 25. julija 1853. so za duhovnike bili posvečeni p. n. gospodje: Hajšek Anton, častni kanonik in dekan v Slovenjibistrici, Šibal Anton, knezoškofovski svetovalec in župnik na Tebarji, Kragl Martin, župnik na Polji, kn. škof. svetovalec in dosluženi dekan, in katehetom znani pisatelj Mraz Tomo. Dosluženi žup. g. Fras Jožef je pa že 10. jun. dopolnil petdeset let duhovništva. Z imenovanci šteje škofovina mariborska osemnajst zlatomašnikov.

Biserni jubilej v Kranju. V ponedeljek, dné 27. julija t. l., je ob 9. dop. v tukajšnji župni cerkvi s tiho sv. mašo obhajal preč. gosp. duh. svetovalec Friderik Hudovernik, župnik v pok., živeč v Kranju, redek mašniški jubilej: ta dan je namreč preteklo že 60 let, odkar je imel novo mašo. G. jubilar je bil rojen l. 1820. v Radovljici, v mašnika posvečen l. 1843., služboval celih 57 let, od 1844 do 1901 in sicer: poltretje leto kot ljudskošolski katehet v Ljubljani, dve leti kapelan na Brdu, devet let mestni kapelan v Kranju, blizu devet let župnik na Rovih in 35 in pol leta župnik v Lescah na Gorenjskem. L. 1891. je bil imenovan za kn.-šk. duh. svetovavca. Gosp. slavljeneec je bil vedno velik prijatelj in tolažnik bolnikov. Sam je živel vedno zelo zmerno, zato je še sedaj čvrst. Sošolci so mu pomrli že vsi. Med duhovniki je bil zadnji r. g. prošt dr. Klofutar. Ko je v začetku l. 1849. (malo pred smrtjo dr. Prešerna) prišel za kapelana v Kranj, pač ni mislil, da bo tukaj obhajal še svoj biserni jubilej. Na mnoga leta!

Agent „Peštanske zavarovalnice“ Ivan Mramor grdi v poslednjem času „Vzajemno zavarovalnico“ in trosi o nji razne neresnice. No, Mramor je bil pred kratkim časom potovalec te zavarovalnice, ki ga je pa morala radi raznih nerednostij odsloviti. Tak je ta mož in vrednost njegovih kvasarij si lahko vsak sam tolmači.

Svojega strica smrtno nevarno z nožem oklal je Janez Černe, posestnika sin iz Spodnj. Kašlja, dné 14. t. m. Janez Černe je znan pretepač. Omenjenega dné e delal sitnosti v gostilni svojega strica Ivana Plev-

nik. Ko ga je Plevnik hotel potisniti iz hiše, zadal mu je Černe nevarne rane na vratu in glavi. Plevnika so morali odpeljati v bolnišnico. Černeta pa v zapor.

Višja gimnazija v Novem Mestu je imela koncem šolskega leta 224 dijakov, mej njimi 213 Slovencev in 11 Nemcev. Odliko ima 22, prvi red 144, drugi 21, tretji 9 dijakov. 28 dijakov ima ponavljalni izpit.

V St. Rupertu na Dolenjskem so začeli zvonik prekrivati. Jako čudno je videti ta veličastni zvonik, ko je ves v odrih. Pokriva ga kleparski mojster Koračin iz Mokronoga, ploščevino pa je preskrbela tvrdka „Merkur“ v Celju.

Žitna letina se bo letos — glasom dohajajočih poročil z dežele — po Kranjskem še dokaj dobro obnesla. Rž in pšenica kažeta na Dolenjskem dobro, koruza in krompir obetata precej pridelka. Sadja letos ne bo dosti. Toča je po Dolenjskem in v Istri veliko škodo napravila. Kjer je ni bilo, obeta trta precej grozdja.

Novo izobraževalno društvo. V Črnem vrhu nad Idrijo se je ustanovilo kat. izobraževalno društvo. O namenu društva, h kateremu je takoj pristopilo 44 mož in mladeničev, je govoril č. g. katehet Franc Osvald iz Idrije.

Praznik sv. Cirila in Metoda v Aleksandriji. Piše se nam iz Aleksandrije: Desetletnica na čast sv. Cirila in Metoda se je v nedeljo 5. julija izvršila slovesno. Ob 7. uri je bila slovenska služba božja, pri kateri so Slovenke pod vodstvom častne nemške šolske sestre Germane pele vrlo dobro. Mej sv. mašo je pristopilo mnogo Slovencev pa tudi Slovencev k skupnemu sv. obhajilu, pri katerem se po tukajšnji zelo vkoreninjeni navadi delé svečanosti primerne podobice, torej pri naši sv. apost. Cirila in Metoda. Popoldne je bila na vrtu g. trgovca Fr. Zarli veselica po sledečem vspredu: nagovor, deklamacija himne sv. Cirila in Metoda, kratka mična predstava, ki je izvrstno vspela, nato razne priložnostne deklamacije in slednjič igre na prostem. Obilna je bila udeležba, pa tudi radost vdeležencev. Reči smem, da se sveta apostola Ciril in Metod v Aleksandriji častita v pravem krščanskem in narodnem duhu. P. Benigen.

Veliki požar. Dne 19. t. m. ob 1/2 11. uri zvečer je začelo goreti v vasi Podtabor župnije podbrežke. Ljudje so ravno pospali, zato so nekateri rešili komaj golo življenje. V pol ure je bilo deset števil k z gospodarskimi poslopji vred v ognju. Zgorelo jim je vse, ker so bile hiše skupaj in večinoma s slamo krite. Nekaterim je pogorela vsa obleka; zgorelo je tudi nekaj prašičev. Prihiteli sta na lice mesta požarni brambi iz Kranja in Tržiča, ki sta pomagali omejiti divji element. Tudi orožniki, domači in sosedni, so storili popolnoma svojo dolžnost. Pomoč nujno potrebna!

Strasen požar je bil v Predgrađu Zgoranje 38 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji vred. Škoda se ni uradno precejnjena, vendar se misli, da bo presegla 400.000 k r o n. Zgorel je en star mož, več ljudi se hudo opeklo, tudi je več goved, ovac in svinj zgorelo. Seveda je zgorela vsa obleka, vse živež in vse še spravljeno seno. Mnogim pa je zgorelo tudi še tiste malo denarja, kar so ga hranili, ker vsled silnega in naglega ognja ni bilo mogode ničesar rešiti. V srce protresujoče je bilo gledati drugi dan ljudi, kako so sedeli na svojih razvalinah, vili roke in bridko jokali, bosi, skoraj nagi in brez vsega živeža. — Zavarovani so bili večinoma, toda le za majhne svote; revščina je torej velika, nagla pomoč in podpora nujno potrebna. Klidemo torej vsa usmiljena srca na pomoč. Marškaneri ima morda črna stare obleka, ki mu še nadlega četa in jemlje prosor, ki bi ga nekaj tem uboščem silno prav prišla. Sicer se bo pa vsak dar hvaležno sprejel in svoječastno izkazal.

Sprejem povelj v gospodinjstvu inštr. c. k. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Mesečna okoliščina se odvrti šestih tedaj gospodinjstva šola, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom št. gg. sestri iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijinišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk je slovenski in brezplačen ter zavzema poleg varstva, vzgojstva, zdravstva, ravnanja z bolniki, spisa in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje obratno in praktično o kuhanju, šivanju, pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke, ki se žele učiti remiškega jezika, dobijo v tem predmetu brezplačen pouk. Gojenka plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo t. j. sploh za vse 18 K, ali za ves tedaj 336 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti potrebno obleko s seboj. Delavice, ki bodo vstopile v gospodinjstvo šola, morajo dovoliti že 16. let, znati šititi, pisati in računati; predložiti odvezno pismo staršev ali varuha, da plačuje vse stroške; zavetari se, da bodo namirno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim naložijo, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prosimo za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter odvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 15. septembra t. j. glavnemu odboru c. k. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Družba sv. Marta. 29. jul obhaja sv. Cerkev spomin sv. device Marta. Sv. Marta je Gospodu pridno poslušala, kar je prišel v njeno hišo. Gospod jo je celo poslušal, kar je bila kar prepridna in preskrbna. To nič ne čene. Saj vem, da so tudi svetniki imeli časih kakšne malenkostne negotovnosti, a so se vzop-

skovali zoper nje. Sv. Marta je bila vendar sveta devica in skrbna postrežnica. — Po tej svetnici se je imenovalo in ustanovilo v Ljubljani novo društvo za ljubljanske sluškinje. Društvo si je kupilo in priredilo precej veliko hišo, ki je bila pred kratkim slovesno blagoslovljena. Glavni namen tega društva je, dajati srebe in zavetja dekletom, kadar so brez službe, varovati jih, da ne zaidejo v slabo družbo in se ne izgubi, ter ohraniti in gojiti tistega pobojnega duha med ljubljanskim sluškim ženskim, ki sedaj veje med njim. — Prav posebno je društvo še namenjeno dekletom, ki na novo pridejo v Ljubljano in se nimajo kam dejati. Take kaj lahko zaidejo v napadne roke in se izgubi za zmirom. Zato imajo podobna društva še po vseh večjih mestih. V Trzin ima isti namen „Zavod sv. Nikolaja“. Po velikih mestih dobri ljudje celo na kolodvorih pričakujejo tujih v mesto prihajajočih deklet in jih peljejo v take pobožne zavode, da jih obvarujejo pogube. V Ljubljani tega ravno ni treba, ker ni toliko mesto. Vsaka pošla hiša lahko sama najde in sicer v Streliških ulicah št. 2. tik Mestnega doma. — S tem nikakor ne določimo deklet z dedele v mesto zvajati, saj se tako same prerade gredo in kmetje vedno bolj po pravici udijo, kako težko je poslov in delavcev dobiti. A za tiste, ki na vsak način bodo v mesto, mora biti preskrbljeno. In to je namen tega zavoda in tega društva, zato je hvale in podpore vreden.

Prisnija. Jaz spodaj podpisani prosim prav lepo vse častne brahce „Domoljubove“ in sploh vse prijatelje in prijateljice razglednic, da bi mi blagovoljno iz svojih krajev poslali krajevno ali bodjepomo razglednico. Vsako bodem zamenjal z domačo krajevno. Kdor je prijatelj razglednic, naj stori to, mu bodem silno hvaležen, posebno onim iz daljnih krajev. Mihael Pastilek pred. ml. v Korjem (Štajersko).

Hranilnica in posojilnica v Trzinu je imela v prvi polovici 1903 prejemkov 75.488 K 13 h in izdatkov 72.054 K 10 h; skupaj p r o m e t a 147.542 K 23 h. 306 strank je vložilo 43.548 K 15 h, 84 dvignilo 11.308 K 59 h, tako da se je več vložilo 32.239 K 56 h. Novih posojil se je izplačalo 32 v znesku 30.369 K 62 h, vrnilo se je 12 posojil popolnoma v znesku 7062 K 55 h. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 98 (do št. 420). Število udov se je pomnožilo za 16. — Zadruga je začela poslovati 25. marca 1903. Sedaj šteje 115 zadrugnikov. Na 384 knjižicah imajo vložniki 128.350 K 12 h denarja. Posojila je 109 v znesku 93.986 K 6 h. Naloženega denarja ima hranilnica 34.901 K 2 h. Vloge se obrestujejo s 4 %, posojila se dajo udom proti 5 % obrestim.

Drobtinice.

Papežovo premoženje. Piše se v današnjih dneh o velikanskem premoženju papeževem. In o tej stvari hočemo tu par besedi izpregovoriti. Mnogi časopisi prinašajo kaj neumne in neumestne notice, da bo papež zapustil svojim sorodnikom od 15 do 30 milijonov. Toda temu moramo odločno ugovarjati. Papežovo premoženje se dá skoraj natanko določiti. Papež ima na leto do 3000 frankov dohodkov, ki mu tekó iz njegovega posestva pri Maenzi. Le-to posestvo je namreč podedoval, ko je bil še škof, in sicer mu je to posestvo pripadlo po delitvi dedščine starišev. Grof Ludovik Pecci je vsako leto izročil papežu ta denar. 3000 frankov znaša torej papežev osebni dohodek. Ako si tedaj mislimo, da je papež od leta 1878 (do tedaj ni imel nikakega premoženja) vse letne dohodke položil na kapital, bi utegnili vsi ti dohodki do danes znašati z vsemi obrestmi vred kakih 100 000 frankov. Vrh tega je papež prejel mnogo drugih daril; ta darila, ki je večinoma vsa poslal v Carpineto, bi tudi utegnila znašati 100.000 frankov. To je vse njegovo premoženje. O papeževem premoženju kot takem, ki je takorekoč državno posestvo in se podeduje od papeža do papeža, ne moremo tukaj govoriti. To premoženje je baje znašalo ob smrti državnega tajnika Antonellija 30 milijonov. Od tedaj pa ni naraslo premoženje, nasprotno še zmanjšalo se je; bilo je namreč slabo naloženo in tekom časa se je jako skrčilo. Ob jubilejnim letu se je to premoženje zopet povečalo po mnogih darovih, toda ne znaša nikakor ne čez 30 milijonov. Da od tega premoženja ne bodo podedovali papeževi sorodniki, to je jasno kakor beli dan. Nasprotniki krščanstva pač radi vpijejo o velikanskem premoženju papeževem in o njegovih neštetih milijonih, a to krič le iz osebnega sovraštva in osebne mrznje do vsega, kar je v zvezi s katoliško cerkvijo. In tem želimo le, da bi se nekoliko bolj poučili o papeževem premoženju in še-le potem pisali — in gotovo bi bila potem njih sodba v marsičem drugačna.

Redek slučaj. Gospod Prezelj iz Trzina je kupil od g. Lenčeta na Laverzi 23. t. m. iz enega hleva 22 telet ob enem. Telički so bili jako lepi in vsi jednaki, torej so morali biti položeni vsi v enem tednu. Gospod Lenče je pa sedaj po požaru gospodarsko poslopje vse prenovil in hleve lepo uredil, tako bo imel sedaj neki 40 plemenitih krav za molžo. Bo torej mleka, kakor vode.

Prijatelj zvonov in farne cerkve Dne 18. februarja 1891 je umrl v Erdington na Angleškem preprost delavec Franc Genders, ki zasluži radi svoje velike ljubezni do farne cerkve in posebno kot pri-

jatelj lepega zvonjenja naše občudovanje. V njegovem kraju so zidali novo farno cerkev. Vse je bilo do delano, le zvonov je še manjkalo. Kaj je storil ta mož? Silno je želel preskrbeti farno cerkev z lepim zvonilom, pa manjkalo mu je denarja. Leta 1860 se je izselil v Novo Selandijo samo zato, da bi prišel do boljšega zaslužka, da bi lažje napravil cerkvi zvonove. Bil je srečen; z neumornim delom si je pridobil znatno premoženje. Ko se je leta 1877 povrnil domov, prinesel je seboj toliko svoto, da je kupil mogočne zvonove za 16 000 mark, to je za približno 10.000 gld. Dal je skoro vse, kar je imel. Od tedaj je živel jako skromno in varčno. Umrl je 80 let star. Kar je ob njegovi smrti ostalo, je tudi volil — farni cerkvi.

Za smeh in kratek čas.

Križ.

(Sestavlil Fr. Stamol.)

	8	4	1			
	1	2	5			
9	2	3	8	4	5	6
10	4	1	11	12	7	13
5	4	12	2	5	7	13
	4	8	4			
	4	6	7			

ptič

ud družine

mesto; domača žival

prebivalec ob Savi

ali rekrut

del glave

del voza

Križ.

(Sestavlil Fr. Stamol.)

			1			
		4	2	11		
	5	4	3	4	12	
13	8	3	4	1	8	13
	11	3	5	6	14	
		9	6	14		
		4	7	8		
		3	8	1		
		8	9	11		
	5	14	4	5	11	
15	16	17	10	11	1	11

soglasnik

mrčes

ptič

mesto

mesto v Afriki

časopis

del voza

roparska žival

žensko ime

moško ime

nerodoviten kraj

Črka S.

•	•	•	•	•	—	—	—	—
•	v	a	r	•	•	•	•	•
•	a	p	a	•	•	•	•	•
•	g	a	t	•	•	•	•	•
•	o	s	l	•	•	•	•	•
p	•	•	l	i	•	•	•	•
r	e	•	•	•	•	•	•	•
s	r	e	•	a	•	•	•	•
s	l	e	m	•	•	•	•	•
•	a	z	a	•	•	•	•	•
•	s	n	o	•	•	•	•	•
•	a	r	r	•	•	•	•	•
•	e	v	i	•	•	•	•	•
•	•	•	•	•	•	•	•	•

narod
ali narobe
žensko ime
godbeno orodje
rastlina
vas na Goriškem
dan
del strehe
trgovina
začetek
mesto ob reki Niger
mesto v Istri

Kaj povedo črke mesto točk, brane od spodaj na levi.

Rebus.

Luče' u se T Nil a
nebo' gani +
Leo E

pejw, Učka' u, romar' „pahnila
Vsekdar les' blag' gos joa del', +

Rešitev ugank v zadnji številki.

Obelisk.

Živeli Sloveni!

Štirikota:

k	o	s
o	k	o
s	o	k

l	e	v
e	v	a
v	a	s

Črka Z

P a v e l
a a
v v
l e v
r l
c a
A n t o n

Rebus.

Sveti oče Leon trinajsti nevarno obolel.

Vse so prav rešili: Franc Zore, Martin Sirmik in Anton Jončič, fantje v Dravljah; Andrej Porenta v Virmažah, Alič Franc, Klemenčič Pavel, Mezek Franc, Sedej Franc, Stanonik Makso, Pavel Miklavčič v Dolenji Dobravi, Janko Filipič v Hotavljah, vsi dijaki na počitnicah; Rok Rajčević, Urban Bogataj, Ign. Kos, Anton Prezelj in Jan. Gantar, fantje, Marija Hovka, Franja Ramoveš, Terezija Prezelj, Ivana Čadež in Marija Čadež, dekleta na Trati.

Prilagodna številka „DOMOLJUBA“
izide dné 13. avgusta 1903.

Loterijske srečke.

Lina,	25. junija	4	46	40	25	3
Trst,	25. junija	61	47	21	56	28
Dunaj,	18. junija	11	41	40	13	18
Gradec,	18. junija	17	33	27	90	6

Na prodaj

je malo posestvo obstoječe iz hiše s hlevom, dvema njivama, vrtom itd. v dobrem stanju v Podsitarejcu poleg Litije. — Četrť ure hoda od Smartna ali pa Litije. Cena nizka. Več pove lastnik Franc Kaplja, posestnik v Podsitarejcu št. 66 pošta Litija. Dolenjsko. 121 1-1

Hiša na prodaj.

Prodá se iz proste roke hiša štey. 11 v Crngrobu pri Škofji Loki, z vrtom, eno njivo, enim travnikom in gozdom proti ugodnim pogojem. — Hiša je zidana, z opeko krita, v dobrem stanju. 115 2-2

Več pove lastnik Janez Masterl ravno tam.

Sprejmejo se

2 ali 3 vajenci za
sodarski obrt
pri August Repiču v
Ljubljani, Kolesijske
ulice št. 18.

122 3-1

Pridnega in poštenega

d e č k a
sprejme v učenje za klo-
bučarski obrt.

Franco Urbas
posestnik in klobučar v Lo-
gatu. 119 3-1

Krasne podobice

za

prvo sv. obhajilo

manjše oblike 100 kom. po K 3, 440, 6, 7, 8;
— večje oblike 100 kom. po K 6, 7; —
večje oblike, posebno lepe 100 komadov po
K 12, 20, 24, 30

priporoča

prodajalna katol. tiskovnega društva
(H. Ničman) v Ljubljani